

חידושי דרכים במלחמה

ובכוח האמצאה והסיגול. תחת בעלי הברית הגעדרים מול קואליציות עוינות יש לחשל „בעלי-ברית“ אשר בכוחו של מדע-החימוש להולידם ולהעמידם לצד הגבא המגלה יזמה וגמישות-מחשבה. את צמצום השטחים חייבת לאזן איכותו של בצרון-הגבולים. ועל כן — עין ערה, ואוזן קשבת, לכל דרך חדשה ולכל כלי שצפונה בו יכולת נוספת, לכל ענף חדש ומתפתח בשרה החימוש החדש.

אכן, לא בהילות „סתם“ אחר חידושי-זין היא אשר תשמש מדריך נאמן להתבצרותה ההגנתית של אומה. קיים הכרח בהבחנה רבה: הן לגבי הכושר הטכני של אמצעי-קרב חדש — והן לגבי אורח הנהגתו-לשימוש, לגבי הזמן — והקצב — של הפעלתו בבוא השעה. ולהצגת בעיות אלו אין טוב מלתת את רשות-הדיבור למי שניסה לסקור לצורך זה את מלוא המרחב של נסיונותיה ולקחה של תקופת שתי מלחמות-העולם.

להלן — תמצית של סקירה כזאת, אשר הוכנה לפרסום מעל דפי „מערכות“, ומקומה יכירנה כאן, בפתחה של פרשה המוקדשת לעיון ולשיקול אפשרי-ותיו ומגמותיו של ענף-זין חדש ומצב התפתחותו.

לגורם סוגי-הזין החדשים

השימוש הטקטי חסרה-ההבנה ב„מיטראליזה“ הצרפתית, היא מכונת-היריה, במלחמת 1780! — (המער). והיתה מבוצעת באופן אשר איפשר, בראשונה, את השימוש בחלק קטן בלבד מהיכולת הצפונה באותו כלי.

אף במלחמת-העולם הראשונה, היה כה דחוף הצורך (או תחושת-הצורך) באמצעים להתגברות על קויה-חזית שנתאבנו, ולא ניתנו לכאורה להבקע, עד ששני הצדדים הזדרזו יתר-על המידה להטיל למערכה את חידושיהם בטרם הובא פיתוחם למדרגה ראויה, ומבלי שצברו מלאי מספיק להפעלה בקנה-מידה רחב ומכריע (הגז) — מצד הגרמני; הטנקים — מצד בעלי-הברית! — (המער); ושוב — מבלי שהוברר דיו השימוש הטקטי הנאות בהם. באשר למלחמת-העולם השנייה — מעניינת התפיסה האומרת, כי הגרמנים נכנסו לתוכה כשלרשותם רק אותם אמצעי-קרב אשר, בעצם, הורישם נסיונה של המלחמה הקודמת. וכי רק במהלך המלחמה, בלחץ

ההתפתחות הצבאית הטכנית בדורנו משולה לאותו „סולם נע“ שברכבת-התחתית של כרכי אי-רופה ואמריקה שכל מי שאינו עומד עליו בשתי רגליו ונע אתו — נמצא ממילא מפגר. לא תמיד אמורים הדברים דוקא לגבי פיתוח-המחדש של כל אחד מכלי-הנשק הקיימים מאז בצבא מסוים. אדרבא, יש מהם אשר אחר שהובאו פעם אל שלב מסוים של שכלול התאמה-לצרכים — אפשר להוסיף להשתמש בהם במשך תקופת-שנים ממושכת למדי. אך בשום פנים אין עתה לותר על צעידה בקצב הזמן בכל הנוגע לבחינת אפשרויותיהם של כלי-נשק ואמצעי-קרב מחדשים — ולהכניסם לשימוש, במידה שתכונותיהם יהלמו את המשימות ומסיבות-הפעולה הצפורות לאותו צבא. ואין צורך לומר כי — מבחינה „איכותית“ של צרכיהן, וכן מבחינת החשש לפגר, ולשלם אה”כ ביוקר על פיגורן זה — קובע כורח זה שבעתים לגבי צבאותיהן של אומות קטנות. ועל-אהת-כמה אומה, המוקפת אויבים-ודאיים ורחוקה מידידים-בכוח, המבודדת מבחינה גיאוגרפית כאותו אי נדח, ועומדת ביחסי מספרים של $\frac{1}{10}$ — או אחד לעשרים — כאומתנו אנו. את החסר במספרים — יש למלא ביכולת הטכנית

השאלה, מה יוכל להיות משקלם — הטקטי, או האי-טרטגי — של כלי-זין חדשים בכל מלחמה שתבוא בעתיד, מעסיקה הרבה את מוחותיהם של ההוגים והסופרים הצבאיים. כמה מושגים ושיקולים, האופייניים למחשבה הצבאית של זמננו, נתפרסמו בכתבי-עצבאיים של ארצות וצבאות השונים ביותר. אחד המעניינים (והטיפוסיים) שבהם, מפרי עטו של קפ’ אודן, הופיע בירחונם של כוחות-האוויר הצרפתיים. תפיסתו הכללית הנה כי חידושי-הנשק לא יחדלו לעולם, וכי יהיה בהם כדי להשפיע על אורח-המלחמה הנהוג — אך ספק האם גם כדי להשפיע על מהלכה של מערכה מסוימת דוקא. אמנם, יתכן כי יבוא שינוי-מה בהערכה זו, — משום שהנסיון שלנו שייך לעבר, אשר בו פיתוחו של כלי-נשק חדש הצריך תקופת-זמן הרבה יותר ממושכת, מכפי שהדבר הנו כיום; ולא עוד, אלא שאף הפעלתם היתה, לרוב, בלתי-תכליתית בראשיתה (ויספיק לציין כאן את

למשל, אשר ספק הוא האם הופעל, עוד בראשית המלחמה, מתוך שיקול-דעת אופרטיבי מספיק — המ ע ר .)

ברם, ניתן לציין, אף מחוץ למסגרתו של דיון מפורט יותר, את ההנחה כי ביתוד בשטח הטקטי נודעת חשיבות מיוחדת לכלים או אמצעים חדשים כאלה, אשר ניתן להשתמש בהם מדי פעם בפעם, מבלי שיופתח עקב כך ערך-האפסותה הדרושה בהם. אלה הם אותם האמצעים, אשר סודם נשמר גם לאחר שהופעלו: באשר מסיבות הפעלתם — מזה, והשמירה על סודיותם ו"אי-פספוס" חמורים ביותר — מזה, מאפשרים להסתיר למשך תקופה מסוימת מידעת האויב. כי אין זו הלכה בלבד, כי אם אורח-עשה, אשר הבשיל קצירו בשעתו, מוכיח הקפי' אודן ע"י שתי דוגמאות מאלפות:

1. מלחמתם של הבריטים במטוסי-הקרב הלייליים הגרמניים (שהופעלו להדיפת כוחות-ההפצצה הבריטיים) באמצעות מטוסי-מסוקיטו, שצוידו במנועי-רא-דאר — מבלי שהגרמנים יכלו ללל, במשך תקופה ממושכת למדי, להביא גורם זה בחשבון.

2. הפעלתם של מכשירי "ראיה-לילית", מבוססים על השימוש בקרנים אינפרא-אדומות, אשר איפשרו להבחין באויב מבלי שהלה יחוש בדבר (פרט לתוצאותיו), ומבלי שיוכל לעמוד על הגורמים שפעלו כאן. ועל דוגמאות אלו יש אולי להוסיף עוד את הדוקרב המדעית-טכני בסוגיה המורכבת של כיוון מטוסי-ההפצצה והנחיתם על ידי הגרמנים, והבחנתם — ואף הסתתם ממסי-לתם — (ע"י הבריטים) תוך כדי התפתחות של האמצעים האלקטרוניים משני הצדדים; סוגיה זו, בעיקרה, נתפרסמה רק בשנים האחרונות, וכמה מהתופעות הראשיות שבה תוארו בזכרונותיו של צ'רצ'יל.

כללו של דבר: הדוגמאות, הן משטח המלחמה, הגדור-לה, "כנל, והן מזו ה"זעירה" יותר (כאותם הכלים האני-פרא-אדומים) — אשר, אגב אורחא, צוינו לא-זמנן פעם נוספת על דפי "מערכות", בחוב' ס"ה) הרי הן מאלפות לא רק לגבי עצמן, אלא אף באשר ללקח של תקבלות ומסקנות אשר ניתן להפיק מתוכן.

החדשים במלחמה על פני-הים"; והשני — ע"י שני המאמרים שטיפלו בגורם המטען-החלול. הפעם מצטמצם אמנם העיון בבעיות החימוש במעגלה של קבוצת כלי-זינון מסוימת אחת בלבד. אולם — עם כל חשיבותו, המרחיקת-לכת, של המטען-החלול — הרי אין כל ספק שאותה קבוצה חדשה של כלי-זינון שחוברת זו עוסקת בה מהווה חזיון-מלחמה שתחומיו האובייקטיביים הנם נרחבים פייכמה, והיא עלולה לשמש אחד הגורמים המהפכ-

ההכרח, הגיעו והמריצו יותר את פיתוחם של אמצעי-קרב חדשים באמת. דבר, שהוא תמוה, לכאורה לגבי מדינה אשר ודאי שזממה מעשה-התקפנות בהיקף כביר; את שורשה של חולשה גרמנית זו יש אולי להפש בקוצר-רוחו של מי שהיה הקובע את האיטרטוגיה הגרמנית הכוללת. ולא פחות מהנ"ל מענינת המחשבה, כי משהחלו הגרמנים בחיפושם אחרי אמצעי-הכרעה חדשים — נקבעו למחקר ולניסוי מטרות מרחיקות-לכת יותר מדי ומרבות-לתפוס — לעומת הנהוג אשר נהגו בעלי-הברית — אשר התחילו בעצם הפיתוח (לגבי כמה סוגים, כגון הנשק הרקטי, אמצעי-הראדאר, ע"י הבריטים — וכן בענין ההנעה המפלסית של מטוסים) עוד זמן ניכר לפני פרוץ המלחמה; אך, לעומת זאת, את מגמות השימוש בחידושים אלה היו קובעים דוקא בתחום של מה שהיה אפשרי יותר להשיגו תוך תקופת-שנים מוגבלת; ולא כ"נשק-הכרעה" העומד בפני-עצמו, — כי אם תוך שילוב והסתייעות באמצעים וסוגי-נשק הקיימים ובדוקים מכבר. דוגמה מענינת לכך משמש המרעום הרצדארי, אשר בעלי-הברית הנהיגוהו תחילה לשימוש בתותחים אנטים-מטוריטיים של הצי, ואלו הגרמנים ניסו להשתמש בו בקליערי-מונחים-מרחוק, אשר עמדו אז רק בראשית-התפתחותם. כדוגמה שניה יכולה לשמש פצצת-האטום, אשר בעלי-הברית הטילוה ממטוסים, ואלו הגרמנים התכוונו לשגר בהאמצעות "פצצות-מעופפות" בעלת טנחים ארוכים מאוד. אכן, גם זאת יש לציין: בסופה של המלחמה, תחת לחץ המסיבות, לא תמיד יכלו הגרמנים להפעיל את חידושיהם במועד, או באופן התכליתי ביותר (הדבר חל, בין השאר, על הצוללות הגרמניות החדשות, ועל אמצעי התגובה שלהם במלחמת מטוסי-המפלס והרקטות באויר; אך גם על המוקש המגנטי.

* פרט אולי להתפתחות נוספת של התותח הא. ט. — מזה, ושל המטוס המסוגל לתקוף מטרות-קרקע וגייסות בטיסת-צלילה — מזה, אך גם תוספת-התפתחות זו היתה, בתקופה שבין שתי המלחמות, ידועה בעיקרה לכל, ולא היתה בגדר חידוש טכני מפתיע. — המ ע ר .

**

במידת האפשר מנסה מערכות" להעלות, מדי חוברת, סוגיה אחרת בהתפתחותו של החימוש. יש ומציגים את המסגרת הכללית של מגמות החיפוש בזיון החדש; ויש ומבליטים את שאלותיו ואפשרויותיו של אמצעי-קרב (או קבוצת אמצעי-קרב) מסוים: בחוברת ס"ח נוסו שני הדברים גם יחד. הראשון — בסקירתו המקפת של ונאר בוש על המגמות במלחמת-היבשה ה"טכנית" (ובעצם — גם בסקירה השניה באותה חוברת: "על הגורמים

ניים ביותר לשינוי פני מלחמות ודמותן — ואפשר, לא רק של מלחמות „גדולות” בלבד.

* *

רבים בתקופתנו הניחושים להופעת אמצעי־קרב מחדש, אשר יהא בו, אולי, כדי לשנות את הנתונים לכמה מעצם־יסודותיה של המחשבה הצבאית. אפ־שרויות מעין אלו טמונות בודאי בחובם של אמצעים — להשמדה־כוללת — או אחרים. ברם כל זמן שסיוט־כולל מעין זה טרם הפך לאי־חורבות את מנגנון־התעשייה־המלחמה של העולם בן־זמננו (ובודאי — גם את בתי־החרושת והמעבדות הדרושים להתהוות־הוא) — יש לראות בנשק־המרחקים החדש את החזיון המהפכני ביותר שבתהליכי־ההתפתחות הטכנים־הצבאיים של הדור האחרון. ונשק זה גופא, אינו, בעצם, אלא שלוחה בולטת־ביותר ב„משפחת” אמצעי־הפגיעה החדשה, ורבת־האפשרויות, המכונה „קליעים־מונחים” (או „קליעים־מנוהלים”, או „קליעים־מונהגים” וכיו־צא בזה — ולא המלים קובעות כאן, כי אם משמעותן הטקטית והטכנית).

אמצעי־הקרב חדשים אלה אינם מוגבלים רק לתחומה של מלחמת־מרחקים, בטנחים המכסים שטחי

מדינות שלמות, ואולי גם ימים ואוקיינוסים (כולל החלומות־הסיוטים בענין „מלחמת־כפתור” בין־יבש־תית). בעצם, מקיפות אפשרויותיהם את כל ממדי־מלחמות ואת כל צירופי־המצבים ההדדיים האפשריים: טנחים רחוקים־ביותר, טוחים רחוקים בינו־ניים — ואף קצרים למדי. וצירופי־המצבים: „קרקע־כלפי־אוויר” (שיתכן כי כאן אחת התקוות העיקריות של הגנה אנטי־מטוסית בדור מטוסי־הבזק); „קר־קע־כלפי־קרקע” (על כל התמורות, המכריעות אולי, הצפויות מכך לאורח המלחמה הארטילרית — ועל כן גם לטקטיקה של רגלים, שריון וכיו־ב); „אוויר־כלפי־קרקע” ו„אוויר־כלפי־אוויר” — המשנים, מיסוד־הם, את מושגי עצמת־האש וכושר־האש, של כוחות־טיס; וכמובן, בעצם, אף „אוויר־כלפי־ים” — והיפוכו־בסתירתו — אשר אין לדעת מראש את ההשפעה של ה„דו־קרב” שביניהם על עתיד קיום הציים: „ים־כלפי־קרקע” (כולל „תתי־ים” — צוללת) דבר, המשנה אולי מן היסוד את מושגי הגנת־החופים והגנה או־רית על שטחה של מדינה.

אכן, אין לך מדינה בזמננו הרשאית או מסוגלת לנתר על ידיעה והתמצאות בכל הנוגע לאמצעי־מלח־מה חדשים ורבי־אפשרויות אלה.

